

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ:
ВИКЛАДАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

I. Цикл загальної підготовки.

1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки

1.2а. Нормативні дисципліни.

ВИКЛАДАЧІ:

Ігор Михайлович Бушай, доктор психологічних наук, професор
e-mail: igor.bushaj@ukma.edu.ua

Криворучка Людмила Дмитрівна, кандидат філософських наук
e-mail: kryvoruchkald@ukma.edu.ua

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 2 кредити ECTS

Заняття в аудиторії: 18 год

Самостійна робота слухачів курсу: 42 год.

Форма підсумкового оцінювання: екзамен.

АНОТАЦІЯ

Метою курсу є ознайомлення з основними принципами організації навчального процесу та оволодіння основними поняттями сучасної освітньої практики.

Основне завдання курсу – сформувати розуміння системи вищої освіти і принципів законодавчого регулювання сучасної освітньої практики, тенденцій розвитку Європейського простору вищої освіти, вимог Болонського процесу. Аспіранти ознайомляться з освітніми стандартами (за фахом) і нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти різних рівнів, рекомендаціями щодо моделювання процесу викладання і навчання у відповідності до очікуваних навчальних результатів.

Важливим аспектом курсу є формування навичок етичної комунікації з колегами, обізнаність із прийомами колегіального оцінювання викладання.

МЕТА І ЗАВДАННЯ

Курс спрямований на опанування спірантами практичних навичок укладання програми навчальної дисципліни (за темою дослідження) і планування практичних занять із використанням студентоцентризованих методик.

Аспіранти навчаються застосовувати таксономію освітніх цілей Б. С. Блума для розробки навчальних результатів курсу, добирати відповідні інструменти та методи оцінювання результатів навчання, формувати навчальні завдання .

Курс передбачає розробку і проведення аспірантами коротких демонстраційних занять (micro-teaching) за обраною методикою і їх відкрите колегіальне оцінювання.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
Пояснювати тенденції розвитку Європейського простору вищої освіти і напрямки реформування вищої освіти України.	Опрацювання рекомендованої літератури. Групове обговорення.	Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Аналізувати законодавче регулювання сучасної освітньої практики, освітніми стандартами і нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти різних рівнів.	Опрацювання рекомендованої літератури. Групове обговорення за моделлю проблемно-орієнтованого навчання.	Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Формулювати і планувати результати навчання з використанням таксономії Блума.	Індивідуальне письмове завдання 1. Опрацювання рекомендованої літератури. Групове обговорення за моделлю проблемно-орієнтованого навчання.	Поточний контроль. Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Моделювати навчальні події і форми аудиторної роботи у відповідності до очікуваних навчальних результатів.	Індивідуальне письмове завдання 1 Опрацювання рекомендованої літератури. Проведення демонстраційного заняття (micro-teaching)/	Поточний контроль. Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Володіти інструментами і формами оцінювання результатів навчання.	Індивідуальне письмове завдання 2 Опрацювання рекомендованої літератури. Групове обговорення за моделлю проблемно-орієнтованого навчання.	Поточний контроль. Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Розроблювати навчально-методичне забезпечення у відповідності до вимог	Індивідуальне письмове завдання 1,2 Програма навчальної дисципліни Групове обговорення.	Поточний контроль. Підсумковий контроль Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Оцінювати проведення навчальних подій	Проведення демонстраційного заняття (micro-teaching)/ Групове обговорення за моделлю проблемно-орієнтованого навчання.	Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Формулювати професійне педагогічне самовизначення і розвивати власну педагогічну культуру.	Проведення демонстраційного заняття (micro-teaching)/ Презентація програми навчальної дисципліни. Колегіальне обговорення	Колегіальне оцінювання (peer-assessment).

Переконливо обстоювати свою позицію у міждисциплінарному контексті.	Підготовка презентації навчальної дисципліни, участь у роботі підсумкового семінару	Підсумковий контроль
Дотримуватися принципів академічної доброчесності та високої академічної культури.	Виконання письмових робіт відповідно до вимог	Поточний контроль; підсумковий контроль

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

На основі основних понять системи вищої освіти (компетентністний підхід, студентоцентризований підхід), принципів формулювання навчальних результатів і системи оцінювання, які будуть окреслені в лекційних заняттях, а також на основі ознайомлення з наданими зразками і матеріалами, аспіранти зможуть самостійно формувати програми навчальних дисциплін за тематикою своїх досліджень і за фахом.

Участь у груповій роботі в міждисциплінарних групах дасть можливість зрозуміти особливості освітнього процесу за різними рівнями і напрямками освіти.

Одним із найважливіших елементів курсу є розробка і апробація короткого демонстраційного заняття в колі колег. Аспіранти зможуть опанувати також методику колегіального оцінювання і ознайомитися на практиці з проблемно-орієнтованим та інтерактивним навчанням.

Тематичний план

№ з/п	Теми лекційних та практичних занять	Кількість годин
Лекція 1	Реформування української системи вищої освіти в контексті Болонського процесу. Компетентністний підхід. 1. Напрямки реформування вищої освіти. Болонський процес. 2. Компетентністний підхід, якість освітньої діяльності. 3. Стандарт вищої освіти. Дискусія: Як стандарти можуть бути реалізовані у формуванні освітніх програм і навчальних дисциплінах?	2 год.
Практичне заняття 1.	Аналіз і порівняння структури стандартів освіти за різними спеціальностями і рівнями освіти у співвіднесенні з Національною рамкою кваліфікацій. 1. Індивідуальні презентації стандартів освіти за фахом: баланс фахових і загальних навичок, визначення ключових компетентностей. 2. Робота в групах: виявлення спільних елементів стандартів освіти.	2 год.

Лекція 2	<p>Використання таксономії Блума в різних сферах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Застосування таксономії для формування результатів навчання у когнітивній, психомоторній і афективній сфері 2. Використання таксономії Блума для формування системи оцінювання. 3. Навчальні завдання, які відповідають різним рівням таксономії. 	2 год.
Практичне заняття 2.	<p>Формування цілей і переліку результатів навчання курсу (за тематикою дисертаційного дослідження)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуальні презентації переліку результатів навчання курсу (фахових і загальних). 2. Робота в групах над уточненням формулювань і добором форм оцінювання. 	2 год.
Лекція 3.	<p>Складові концепції студентоцентрованого навчання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інституційні вимоги для реалізації студентоцентрованого підходу у ЗВО. 2. Методики оцінювання і форми проведення занять для реалізації студентоцентрованого підходу. 3. Обмеження і ризики впровадження елементів студентоцентрованого підходу. 4. Відмінності між студентоцентрованим підходом і концепцією активного навчання. 	2 год.
Практичне заняття 3.	<p>Моделювання системи і критеріїв оцінювання навчальної дисципліни.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація і планування підсумкового оцінювання. 2. Ефективність і методики проведення наскрізного оцінювання. 3. Роль колегіального і само-оцінювання для формування навичок активного навчання впродовж життя. 4. Методи запобігання порушенням академічної доброчесності під час проведення контрольних заходів. 	2 год.
Практичне заняття 4-5	<p>Проведення демонстраційних занять (micro-teaching). Колегіальне оцінювання. Підсумкове обговорення.</p>	4 год.
Підсумковий семінар	<p>Підсумкова презентація. Представлення і обговорення розроблених дисциплін. Індивідуальна презентація за планом:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мета, завдання і результати навчання курсу, форми викладання і навчання. • Застосування різних форм оцінювання: підсумкове, наскрізне (formative), колегіальне оцінювання (peer-assessment), само-оцінювання. • Слабкі і сильні сторони демонстраційного заняття (micro-teaching) за темою дисертації. 	2 год.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Індивідуальне письмове завдання 1 (результати навчання)	1	20	20
Індивідуальне письмове завдання 2 (методики оцінювання)	1	20	20
Програма навчальної дисципліни (за наданою формою)	1	40	40
Підсумкова презентація навчальної дисциплін	1	20	20
Разом:			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності аспіранта за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Індивідуальне письмове завдання 1,2 (за темою дисертаційного дослідження)	20	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень знань і розуміння теми, виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовностилістичну досконалість. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	10-19	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатню обізнаність із темою. Виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні фактографічні неточності чи мовностилістичні недоліки. Окремих частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-9	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження. Текст вирізняється значними мовностилістичними недоліками.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або виконане з порушенням норм академічної доброчесності.

Програма навчальної дисципліни	40	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень знань і розуміння моделі розробки навчальної дисципліни, знайомство із основними елементами компетентнісного підходу, коректно використовує таксономію Блума, виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість, креативність. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	16-39	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатню обізнаність із моделлю розробки навчальної дисципліни, розуміння основних концептів. Виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні фактографічні неточності чи мовностилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-15	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить невідповідності, неточності та/або бракує окремих елементів за наданою формою. Текст вирізняється значними мовностилістичними недоліками.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або виконане з порушенням норм академічної доброчесності.
Презентація підсумкової роботи	20	Презентацію підготовлено і виголошено вчасно. Доповідь структурована, логічна, послідовна; містить елементи критичного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	10-19	Презентацію підготовлено і виголошено, але без дотримання тих чи тих вимог, викладених вище.
	1-9	Презентація містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або виконане з порушенням норм академічної доброчесності.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	Відмінно	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	Добре		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70	Задовільно		D (задовільно)
60 – 65			E (достатньо)
30 – 59	Незадовільно	Не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (неприйнятно – з обов'язковим повторним курсом)

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до екзамену) становить 30 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 29 балів) студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» студент має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії студент може обрати повторне вивчення дисципліни.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року) https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iaкости-osvitnoi-diialnosti-ta-iaкости-vyshchoi-osvity/71-normatyvni-dokumenty

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про вищу освіту». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрана.
2. Закон України «Про освіту». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. – Назва з екрана.
3. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>. – Назва з екрана.
4. Національна рамка кваліфікацій. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>. – Назва з екрана.
5. Повідомлення Європейської комісії «Відкриваючи двері освіти: Інноваційне викладання та навчання для всіх за допомогою нових технологій і відкритих освітніх ресурсів» (2013). Режим доступу: http://ec.europa.eu/education/news/doc/openingcom_en.pdf. – Назва з екрана.
6. Atkins M. Effective Teaching in Higher Education / M. Atkins. – Routledge. – 1988. – 245 p.
7. Barkley E., Major C. H. Learning Assessment Techniques / Barkley Elizabeth, Major Claire H. - - San Francisco : Jossey-Bass. - 2013. – 352 p.
8. Defining, writing and applying learning outcomes. A European Handbook. – Luxemburg Publication Office of the European Union. – 2017. – 99 p.
9. Fink L. D. Creating Significant Learning Experiences: An Integrated Approach to Designing College Courses. / L. Dee Fink. - San Francisco : Jossey-Bass. - 2003.
10. Just-in-time teaching. Across the Disciplines, Across the Academy. – Ed. by Simkins S., Maier M. H. – Stylus Publishing LLC. – 2012.
11. Keevy J., Chakroune B. Level-setting and recognition of learning outcomes: the use of level descriptors in the twenty-first century / James Keevy, Borhene Chakroune. – UNESCO. – 2015. - Режим доступу: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000242887>
12. Lawson K. The Trainer's Handbook / K. Lawson. – San-Francisco: Pfeiffer. – 2009. – 338 p.
13. Nilson L. B. Teaching at its best. A research-based resource for college instructors. 3rd ed./ Linda Burzotta Nilson. –San-Francisco : Jossey Bess. - 2014. – 400 p.
14. Student-centred learning. Toolkit for students, staff and higher education institutions – Brussels, 2010. – Режим доступу: <https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2016/07/100814-SCL.pdf>
15. Shaping Higher Education with Students. Ways to connect research and teaching. – Ed. By V.C.H.Tong, A.Standen, M.Sortiriou. – London : UCL Press. – 2018. – 348 p.

Рекомендовані електронні ресурси

TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.

<http://projects.coe.uga.edu/epltt/index.php?title=Scaffolding>

<http://www.edutopia.org/blog/scaffolding-lessons-six-strategies-rebecca-alber>

<http://www.bie.org/tools/freebies>

<http://www.learning-theories.com/>

*Затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки НаУКМА
12 вересня 2019 р. (протокол № 9)*